

RE-FORMATIO

1968

MEDDELELSER
OM KIRKELIG
FORNYELSE

7

11. ARGANG
NOVEMBER

SE, DIN KONGE KOMMER TIL DIG

AF PASTOR POVL DAHL, ØLBY

(1. s. i advent: Matth. 21, 1-9)

SE, DIN KONGE kommer til dig!" Det er adventstidens budskab til os. Det er sådan, Jesus Kristus vil komme til os: som vor konge, som den, der vil drage os ind under sit scepter.

Men det er nu slet ikke så let at se, at det er konge, han vil være; for han kommer altid som den sagtomdige og ydmyge konge, kommer i en ringe og uanselig skikkelse.

Sådan kom han dengang.

Julenat kom han i skikkelse af et fattigt, lille menneskebarn, lod sig føde under kår så ringe, at kun betlere og stoderkonger ville kunne gøre ham rangen stridig. Mindre imponerende kunne det næppe være. Hvem skulle tro, at det var Himlens kongesøn, som her gjorde sin entré i verden?

Og som det var ved hans livs begyndelse, var det også ved hans livs afslutning. Det var virkelig en konge, som hin dag holdt sit indtog i kongestaden Jerusalem. Men hvem skulle tro det? At se til var der kun lidet kongeligt ved det, som her tildrog sig: en fattig håndværker fra en uanselig by, ridende ind i staden på et lille æsel, som end ikke var hans eget, hyldet af børn og småfolk. Mindre imponerende kunne dette heller næppe være.

Og sådan kommer han den dag i dag.

Han kommer til os i menighedens forsamling i et uanseligt ord, hentet fra en bibel, skrevet af skrøbelige og fejlende mennesker, og tolket af et menneske, som måske end ikke har ordet i sin magt, og gennem uanselige sakramenter, hvis synlige bestanddele blot er en smule vand og lidt brød og vin. Mindre imponerende kan dette heller næppe tænkes.

Men når det er konge, han vil være, hvorfor kommer han så til os på denne måde, forklædt næsten til ukendelighed? Hvorfor tilkendegiver han ikke langt tydeligere, hvad der er hans hensigter? Fordi han vil have sine undersåtter frivillige hyldet og kærlighed. Han vil hverken dære os ved ydre pragt eller tvinge os ved ydre magt som denne verdens konger. Det er derfor, han altid kommer som den sagtomdige og ydmyge konge.

Hvordan tager vi så imod ham, når han kommer til os?

Vi ved, hvordan de tog imod ham, da han vandrede her. De fleste skuffedes over den måde, han kom til dem, og tog anstød af hans fattige skikkelse. Men der var også nogle, som troede ham og tog ham på ordet, når han sagde, at han var konge. Og i hans følge opdagede de gang på gang hans sande kongeherlighed. Den ligesom strålede frem af hans fattige og fornedrede skikkelse. "Vi så hans herlighed", sagde de.

Sådan er det den dag i dag. Det er stadigvæk flertallet, som forarges på hans fattige skikkelse og foragtede ord og sakramenter. Men der er dog også nogle, som gav ham deres tro, og som i samlivet med ham i ord og

sakrament gang på gang opdagede kongeherligheden bag den fattige og uanselige dragt, så de kan sige som de første disciple: "Vi så hans herlighed!" Alle, som kender denne konge, og som har givet sig ind under hans scepter, spørger her ved det nye kirkeårs begyndelse: "Er han også blevet din konge?"

Han kalder i al fald dig og os alle til at gå ind i hans følge. Endnu lyder det: "Se, din konge kommer til dig!" Hvad andet skal vi svare end salmens:

"Jeg hjertets dør vil åbne dig,
o, Jesus, drag dog ind til mig!
ja, ved din nåde lad det ske,
at jeg din kærlighed må se!"

Amen.

kommentar VULGÆRKONSERVATISMENS SUPERMARKED

AF PASTOR C. B. HANSEN, ÅLBORG

PÅ FORHÅND måtte Konservatismen anses for det mest uskadelige politiske engagement for kristne. En konservatisme, der holder på monarki, ejendoms- og retssikkerhed, og som respekterer kirke og hjem, må være det gunstigste politiske klima for den enkeltes frihed. Det vil højst medføre formynderskab på nødvendige ydre omgangsformers område. Konservatisme harmonerer også med kristendom, ved at den vil videreføre noget historisk nedarvet og anerkende det givne, livets legitime brogede mangfoldighed. Den konservative tager konkret, praktisk og uideologisk på tingene.

De venstreorienterede (forstået som alle til venstre for et besindigt Socialdemokrati) og såkaldte humanister og "fremskridtsvenlige", der gerne intetanende er påmonteret med en kommunistisk limstang, orienterer sig derimod efter en tænkt fremtidig idealtilstand og påstår, at udviklingen med nødvendighed stiler mod virkeliggørelsen af dette tankefoster. Følgelig er de besat af lyst til at forme og frelse deres medmennesker. De opkaster sig ureflekteret til befolkningens formyndere. Men sker det så, at mennesker, kendsgerninger og begivenheder ikke vil føje sig efter de opstillede normer og udviklingsskemaer, er den venstreorienterede og hans intetanende allierede for at opretholde illusionen nødt til at fortie eller fordreje kendsgerninger og gribe til løgn og undertrykkelse i frigørelsens og fremskridtets navn.

Ved sin forenkling af virkeligheden vinder den venstreorienterede stor agitatorisk og demagogisk slagkraft. Alligevel må man undre sig over at man på mødet i Uppsala var så forhippet efter at gøre knæfald for en fremskridtsvenlighed, der på forhånd er anlagt på ufrihed og sandhedsfordrejning.

Kirken har ingen magt og må ikke bruge magt, siger man. Det er en floksel. Hvor står det skrevet? Den, der ikke bruger den magt, han har, til at fremme, hvad han anser for ret og hæmme vrangt, han svigter sit ansvar, han synder. Kirkens syn nu om dage er, at den er så imponeret af

andres magt, at den henfalder til servilitet over for tidens magthavere, af hvad art de er, i stedet for at bruge sin egen magt.

Kirken er en nedbrydende kraft. Dens opgave er at nedbryde "tankebygninger og al højhed, der rejser sig mod erkendelsen af Kristus". Mens de venstreorienterede og andre velmenende hyæner vil forme mennesker, er det Kirkens pligt at befri menneskene fra alle, der vil forme dem.

Men netop derfor må Kirken resolut bryde med konservative partier, når de begynder at svigte deres egne frihedsidealere – sådan som det er tilfældet med vort hjemlige Konservative Folkeparti. Det har nu, ligesom de konservative i visse nabolande undergået en fornyelsesproces udi egen indbildning.

Før var det at lignede ved en mindre Noahs Ark: I toppen af partiet var der pengemænd, hvis kapitalinteresser partiet skulle fremme, skønt de godt selv som privatmænd kunne hylde "franske" eller andre former for "oplysning" og mondænt fritænkeri, fjernt fra partiets kristelige forankring – så rester af aristokratiet og andre folk med fattigfime ambitioner, dernæst håndværkere og småhandlende, endelig fiskere, embedsmænd og præster. Men de sidste årtiers rivende tekniske og teknologiske udvikling og deraf følgende folkelige rodløshed og kulturelle forsimpelning har omskabt partiet til et politisk og kulturelt supermarked af enorme dimensioner – den alsidige vulgærkonservatisme. Partiet har fået tilført en flom af funktionærer, teknikere, konsulenter, teknikumingeniører, civilingeniører, direktører og fabrikanter, for en stor del udgået fra arbejderhjem eller fra landet, men gennem deres uddannelse og karriere lykkeligt revet bort fra deres udsprings folkelige og religiøse traditioner, inden de kom for skade at nå at tilegne sig dem. Med andre ord, et kulturelt og religiøst tomrum, der lettest lader sig fylde med populærvidenskabelig materialisme, almindelig "orientering" plus de gængse vrangforestillinger om kristendommen.

Fra dette miljø rekrutteres og finansieres nykonservatismen, og til det svarer partiets voksende ukirkelighed og kulturelle og opinionsdannende afmagt som hånd til handske.

Man har droppet monarkiet (dog ikke i billedbladene), er rede til at slå politiske handler om forsvaret, har ingen principiel stilling til ejendomsretten og forældreretten og skolens frihed, religionen er man revnende ligegyldig med, man stemmer for skatte- og afgiftsopkrævningsformer, der påfører befolkningen hoveriarbejde for staten. Man stemmer for alt, man tror er up to date, og alt man tror, at andre partier kan tage kegler på. Man er blevet partiet, der lover alle alt, partiet ingen kan stole på, partiet, der ikke kan sige nej – end ikke til pornografiske billeder.

Mens den sunde konservatisme af instinkt var uideologisk, er partiet nu ved at anskaffe sig en ideologi, for det har de andre partier jo. Til det endemål har man engageret en ikke særlig betydelig forfatter som partiideolog. Samme bekender sig til en ikke-kristelig humanisme med ansatser til det heroiske – en slags Nietzsche eller Sartre i husmandsformat. Heroismen får også nemt et komisk anstrøg, når den skal tage bolig i en reklamechef for et supermarked.

Med al denne nymodens herlighed er man naturligvis vokset fra noget så gammeldags og enfoldigt som Kirken. Det ses også af den konservative presse. Kirkelige emner behandles med velvilligt nedladende og dårligt

skjult mangel på interesse. Præster breder sig i disse aviser – men det er i vittighedsspalterne. Ganske vist røber det bedst redigerede konservative blad et udstrakt kendskab til kirke og kristelig tankeverden. Men røsten er her en feteret kirkehistorisk professor, til hvis øvrige gode egenskaber man kan føje, at han ikke selv hører til partiet; og bladet har en litteraturanmelder, der er lysvågen for alt godt og velsmagende hernelen, men så sandelig også kan mobilisere forståelse for det som er givet ovenfra. Men den nye generation af kulturmedarbejdere i konservativ presse er betryggende, garanteret 100%, fremmede og uvidende over for alt kirkeligt.

Myten om de tomme kirker skabtes af den radikale hovedstadspresse i 30'erne som frugt af en kirkefjendsk ønsketænkning. Den fastholdtes længe, men ville ikke selv bære rigtig frugt. Men så overtoges den i årene efter krigen af samtlige betydende borgerlige avisers journalister og journalistelever som en uopslidelig kliché. Ligegyldigt hvilket kirkeligt emne, der bragtes på bane, indfandt sig automatisk, som en refleks ved et af professor Pavlovs dyreforsøg, klichéen "tomme kirker". Da den konservative presse så gennem to årtier havde præpareret befolkningen gennem denne letsindige eller direkte ondsindede form for kirkelig "reklame", blev myten omsider til virkelighed – i nogen måde – for, når folk ustandselig får at vide: at gå i kirke, det er noget "man" ikke gør, så holder de også selv op med at gøre det. Således har konservative aviser bidraget mere til at mindske kirkelig aktivitet og ødelægge præsternes arbejdsklima end tilsammen hele den almindelige udviklings sløvende og forsimplende opslugthed af materielle goder og teknisk ekspansion.

Er pressen letsindig, er folketingsgruppen ligeglad. Da seminariernes religionsundervisning var for i 1966, blev der listet en lov igennem, der reducerede undervisningen skæbnesvangert. De konservative sov i tingets sal og troede, at den lov, de i søvne stemte for, var identisk med det gode forslag, de nylig i et udvalg havde tilsluttet sig. Imidlertid var forslaget mellem 2. og 3. behandling af lyssky kræfter blevet ændret i den for Kirken uheldige retning, som dog i den nye form blevet uddelt til tingets medlemmer, så at de kunne læse den, hvis de gad. Det gjorde de konservative ikke. De stemte bare. Da sagen kom til offentlighedens kendskab, søgte partiet at redde ansigt ved dementier og selvmodsigende søforklaringer og udenomssnak. Men selvmodsigelserne, såvel som pastor Jordansens detektivarbejde var afslørende. Til sidst gik et kvindeligt medlem af gruppen til bekendelse. Jo, gruppen havde simpelthen sovet.

Havde den fra starten lagt kortene ærligt på bordet og forlangt bondefangeriet omstødt, så ville de kredse, der havde manipuleret med lovforslaget, i den grad have fået stemningen imod sig, at den sidste regering Krag, der jo kun hvilede på ca 5000 stemmers majoritet, aldrig havde set dagens lys – hvad den jo gjorde til skade for de kapitalinteresser, som står bag det konservative parti.

Men det ligger over vulgærkonservatismens fatteevne, at varetagelse eller ej af åndelige værdier kan få realpolitiske konsekvenser.

Hvad skal vi så gøre?

1. Som læsere må vi straks være på pletten med protest over for redaktører, hver gang vi møder den stupide kirketømningsreklame i de konservative blade. Ligeså, når vi ser kirkelige emner behandlet med velvilligt

nedladende uvidenhed og ugidelighed.

2. Se i øjnene, at Kirken ingen venner af betydning har blandt politikerne.

3. Øve pression over for politikere ved folketingsvalg – undertiden også ved kommunevalg. Alvorligt lufte tanken om et særligt kristeligt parti.

— — —
Skal man kort illustrere, hvad vulgærkonservatisme er, kan man pege på det borgerlige flertal i Viborg (sic!) byråd, som beklippede kirkekasernes budget for penge, der er nødvendige til kirkebyggeri, samtidig med at det vedtog at øse hundredetusinder ud til Volley-ball-hal.

GUDS-TJENESTEN – GUDS BEFALING!

AF PASTOR POUL ULSDAL, HEMMET

JEG MINDES en bestemt søndag i en smuk middelalderkirke. Efter danske forhold var der særdeles mange i kirke; det var en glæde at se alle dem, der trofast kommer, når klokkerne kalder. Men selv i en sådan dejlig gudstjeneste kan der være noget, der smerter en præst: Som alle vegne i dette land manglede det store flertal af det døbte folk; men desuden manglede måske over halvdelen af dem i sognet, der kaldte sig troende, og af dem, der var medlemmer af kristne foreninger eller på anden måde havde givet udtryk for, at de virkelig ville være kristne. De ville vel komme en eller anden følgende søndag, NÅR DET PASSEDE DEM!

Netop den søndag, hvor der både var skriftemål, nadver og dåb, blev jeg overvældet af den erkendelse: Jamen ALT, hvad der sker her, er jo under GUDS KLARE BEFALING. – Så simpelt er det: GUD HAR BEFALET DET! Er det så til at undre sig over, at menighedslivet sygner hen, at vækkelse og fornyelse udebliver, når så mange går imod Guds klare befalinger?

Med rette har man talt om den mistillid til Bibelen, der i disse år spredes ud i vort folk, ja om den fornægtelse af centrale, bibelske sandheder, der sker. Men overfor alt dette må man ikke glemme den "bibelkritik", der har sneget sig ind også blandt dem, der kalder sig troende, eller dem, der mener, at de virkelig vil være menighed. Den i vide kredse udbredte fornægtelse af gudstjenestens nødvendighed er simpelthen også en fornægtelse af Bibelens myndighed og Guds klare ord.

Jævnligt indvendes der, at det netop skyldes den kritik og fornægtelse, der kan forekomme i prædikenen, at så mange bliver borte fra gudstjenesten. Det skal indrømmes, at dette i værste tilfælde kan blive en så stor belastning, at man må overveje at bruge folkekirkens frihedslovgivning og løse sognebånd til præsten ved en nabokirke og så på det sted adlyde Guds befaling om at samles som menighed i Herrens hus. Men vor kirkes nød i dag viser sig også i den kendsgerning, at fornægtelsen af Guds befaling om at fejre gudstjeneste er lige så udbredt, hvor der lyder en bibeltro og bekendelsestro forkyndelse. Hele det døbte folk trænger til at blive stillet under Bibelens klare tiltale i denne sag:

SÅ SIGER HERREN!

Ja, hvad siger Herren – hvad siger Bibelen om gudstjenestens nødvendighed? Herren siger ganske klart:

DU SKAL HOLDE HVILEDAGEN HELLIG!

Disse klare ord fra Bibelen bekender den danske kirke sig ubetinget til. De står i et af vore bekendelsesskrifter, Den lille Katekismus – og er aftrykt bag i Den danske Salmebog.

Allerede i Ny Testaments tid ser vi tydeligt, hvordan søndagen bliver de kristnes helligdag. (Apostlenes Gerninger 20, 7 og Johs. Åbenbaring 1, 10 jvf. Johs. Evangelium 20, 26 og 1.Kor. 16, 2). Den første dag i ugen bliver kaldt "Herrens dag", d.v.s. Kristi dag, Guds Søns dag, "Herrens sejersdag", som en salme udtrykker det (Salmebogens nr. 369).

Vor kirkes nød i dag består ikke blot i dette, at mange nægter at tro på Kristi opstandelse; men at mangfoldige, der mener, at de tror, dog ikke vil fejre søndagens ugentlige fest for den opstandne.

DU SKAL BEKENDE DINE SYNDER!

Blandt alle Bibelens ord derom kan blot nævnes disse: "Dersom vi bekender vore synder, er Gud trofast og retfærdig, så han tilgiver os vore synder og renser os fra al uretfærdighed" (1.Johs. 1, 9).

Hvordan kan dette ske i dag? Hvordan kan vi være visse på dette? Jo, det har Kristus selv sørget for, idet han efter den samme apostels ord på selve den første påskedag højtideligt indstiftede den handling, der normalt kaldes Skriftemålet. Hos os foregår det enten et kvarters tid før højmesse eller lige før altergangen. Efter Kristi klare befaling lyder tilgivelsens ord til den enkelte: "Jeg tilsiger dig dine synders nådige forladelse". – Også apostlen Matthæus bringer ved to lejligheder den samme Jesu befaling (16, 19 og 18, 18).

DU SKAL BEKENDE DIN TRO!

Hele gudstjenesten er een stor bekendelseshandling. I dag, hvor al vane-kirkegang er forsvundet og afløst af vor tids vane: at ringeagte kirkegang, er deltagelse i gudstjenesten igen blevet de kristnes første og vigtigste vidnesbyrd. Rejsen til Herrens hus på Herrens dage er blevet en bekendelseshandling, der sætter et afgørende skel i et sogn.

"Kristus er Herre" – sådan lød bekendelsen i dens korteste form allerede i Ny Testamentet (1.Kor. 10, 9). Det er selve Guds evige mål for mennesket, at "hvert knæ skal bøje sig, og hver tunge skal bekende" dette (Fil. 2, 11). På denne bekendelse – og de senere udvidelser af den, først og fremmest Den apostolske Trosbekendelse blev de kristne døbt, og på den bekendelse gik de ofte i døden. Over for en verden, der i dag mere og mere forlader troen eller omforandrer den, er denne bekendelse stadig et højdepunkt i hver gudstjeneste: "Jeg tror ..."

DU SKAL LOVSYNGE GUD!

Både Gamle og Ny Testamente vrimler med udtryk for denne befaling. Fra første dag var lovsangen en afgørende del af den kristne gudstjeneste. Salmistens ord: "Lovsang skal du ofre til Gud" (Sl. 50, 14), gælder også i dag. Det er simpelthen ethvert menneskes skyldighed overfor den almægtige

tige Gud – det eneste, der sømmer sig for et menneske. Og det sømmer sig endnu mere for det menneske, der har hørt evangeliet om frelsen i Kristus. Dette evangelium er slet ikke hørt eller modtaget, hvis ikke det får dette svar.

I Hebræerbrevet (13, 15) læser vi følgende: "Lad os ved ham (Kristus) bringe Gud lovprisningsoffer, det er frugt af læber, som bekender hans navn". Det vil sige, at vi slet ikke har bekendt vores tro ret, hvis ikke den får lovsangen som frugt. – Dette så den ældste kirke så klart, at dens gudstjeneste ligefrem fik navnet: "Taksigelse". Vi skal gå i kirke på Herrens sejersdag for at bringe ham lovsang.

DU SKAL HØRE GUDS ORD!

Når gudstjenesten er den ugentlige "kongehyldest til Kristus" (professor Prenter), skal vi selvfølgelig også høre kongens, Kristi ord. Når de døbte skal "lære at holde alt det, som han har befalet" (Mt. 28, 20), skal det, som han har befalet og sagt påny og påny, høres af os. Det, vi kalder "evangeliet", betyder netop proklamationen, udråbelsen af Guds kongelige vilje, det næsten ufatteligt vidunderlige, at Gud vil have velbehag i os, den syndige skabning (Juleevangeliet, Lk. 2, 14). Evangeliet er budskabet om Guds rige, det nådens rige, hvori vi må leve vort liv som Guds folk på jorden.

Den mest bibelske betegnelse for menigheden er udtrykket "Guds folk". Man kan ifølge Bibelen aldrig være kristen alene, men er det altid som et medlem af Guds folk. Kristendom er altid en personlig sag; den vedkommer et menneske personligt; men den er ikke en privat-sag! Lønkammer-kristendom uden kirkegang ender altid med at blive et frafald fra ret bibelsk kristendom.

Når troen i disse år sygner hen hos mange, lammes eller forkrøbles, skyldes det ofte een eneste Grund: at de ikke hører Guds ord. Når mennesker siger, at de ikke kan tro, skyldes det ofte den samme grund. Dette siger Bibelen med de klareste ord: "Troen kommer af det, som høres; og det, som høres, kommer i kraft af Kristi ord" (Rom. 10, 17). – Så simpelt er det: Hvor kan man vente andet end hensygnen af troen og frafald fra troen, når der kan gå flere uger, ja måneder mellem hver gang, man hører Guds ord på Herrens dage?

DU SKAL BEDE TIL GUD!

Gudstjenesten i Herrens hus kan betegnes som næsten een stor bøn. Det kan blive en overraskelse for mange at opdage, at selv det mest alvorlige kristelige møde er fattigt på bøn og forbøn i sammenligning med kirkens højmesse. Kirkehuset er virkelig blevet det, som Kristus befalede, at templet skulle være: et bedehus! Der er ikke blot tale om 5-6 "faste" bønner; men flertallet af alle salmerne er bønner, bekendelsen af synderne og bekendelsen af troen er også bøn. Og så er der Kirkebønnen, den store forbøn for verden, som er noget af det mest betydningsfulde af menighedens indsats i enhver gudstjeneste.

Den er klart befalede os flere steder i Bibelen. Således skriver f.eks. apostlen Paulus (1. Tim. 2, 1): "... jeg formaner jer til at frembære bøn, påkaldelse, forbøn og tak for alle mennesker". I den ugentlige gudstjeneste frembæres bogstaveligt hele verden og dens nød for Gud. Svinger man gudstjenesten, svinger man også den bønnens tjeneste, som Kristus har befalet os: "Bed, så skal der gives jer". (Mt. 7, 7).

DU SKAL FEJRE HERRENS NADVER!

"Gør dette til min ihukommelse" – sådan lyder Herrens befaling derom. Under bøn og lovsang at modtage Herrens for os ofrede legeme og blod til syndernes forladelse – det er sådan, Herren ønsker at "ihukommes", nej på den måde befaler han, at det skal gøres. Eller det er sådan, Bibelen befaler, at "Herrens død skal forkyndes, indtil han kommer" (1. Kor. 11, 26).

På forskellige måder kan vi tænke på eller "huske" på Herrens død: ved at læse derom – synge derom – prædike derom. Men i den afgørende nat, "da han blev forrådt", befalede han som sin sidste vilje, sit testamente, "det nye testamente, den nye pagt" at gøre det på en anden måde: ved at fejre hans nadver.

De andre måder at gøre det på er langt fra overflødige; men de er utilstrækkelige, hvis de betyder ringeagt for den måde, som Herren selv har befalet. Det er netop betegnende, at disse andre måder kan praktiseres privat, altså uden om Guds folks fællesskab. Men Herren befalede i den nat at gøre det på en måde, der af sig selv bliver til en gudstjeneste, en fælles handling: "Velsignelsens kalk, som vi velsigner, er den ikke fællesskab om Kristi blod? Det brød, som vi bryder, er det ikke fællesskab om Kristi legeme? Fordi der er eet brød, er vi eet legeme, skønt vi er mange, thi alle har vi del i det ene brød". (1. Kor. 10, 16-17). – Den første Skærtorsdags handling bestod netop af de fleste af de elementer, som vor gudstjeneste består af: der var lovsang; man sang den store Halleluja-salme, Sl. 118 med ordene, der ligefrem står i vort nadverritual: "Velsignet den, som kommer i Herrens navn". Jesus "taktede" og "velsignede", og netop det befalede han også os at gøre.

MISSIONSBEFALINGEN: DØB DEM! – LÆR DEM!

Ved mange gudstjenester på Herrens dage samles menigheden også for at adlyde Herrens befaling: DØB DEM! At svinge gudstjenesten betyder altså også at nægte at være med i forbøn for de små, der bringes til Herren i dåben.

I vor kirkes situation i dag er det tragisk at konstatere, at for størstedelen af vort folk er det snart den eneste af Kristi befalinger, man adlyder: at bringe de små børn til den hellige dåb. Vi tror bestemt, at Guds gerning sker med disse børn. Men samtidig må det slås fast, at forældrene pådrager sig et stort ansvar, ja kommer under Guds dom for at ringeagte det hellige, når de næsten totalt fornægter Kristi anden befaling ved sin afsked fra denne jord:

LÆR DEM! Denne befaling kan man vel forsøge at adlyde på flere måder: gennem et kristent hjem – i skole, søndagsskole og konfirmandstue. Men kan vi adlyde denne befaling bedre end ved at bringe vore børn derhen, hvor alle Kristi løfter om sin nærværelse gælder? Her samles vi om hans ord og sakramenter; her påkaldes den Helligåndens bistand, som han selv har lovet netop til at "lære os alle ting" (Johs. 14, 26). Ja her er han virkelig "med os alle dage indtil verdens ende" (Mt. 28, 20).

GUDSTJENESTEN – GUDS BEFALING – GUDS GAVE!

Alle Guds befalinger er gaver – alle er de givet til vor glæde – også befalingen om at fejre gudstjenesten på Herrens dage.

Dette vidste man allerede i den gamle pagt: "Dit folk møder frivilligt

frem på din vældes dag" (Sl. 110, 3). I den nye pagt mødte den første kristne menighed op på Kristi "vældes dag", opstandelsesdagen, Herrens dag. "De holdt fast ved apostlenes lære og ved fællesskabet, ved brødsbrydelsen og bønnerne" (Apostlenes Gern. 2, 42) – altså ved de fire ting, som også er hovedsagen i vor gudstjeneste. Og de gjorde det "med fryd" og under lovprisning af Gud (kap. 2, 46-47).

Sådan vil det også være for en "normal" menighed i dag. Med stor selvfølgelighed synger man: "Jeg være vil, o Jesus mild, hvor du mig helst vil have" (Salmebogens nr. 46). Der er sygdom og blindhed i kristenlivet, når man ikke kan se, at der kun er eet sted, hvor Jesus vil have, vi skal være, når klokkerne ringer på hans dag.

Derfor er det med rette, at vi som bøn nr. 2 i Salmebogens bønneafdeling finder aftrykt Davids salme nr. 100. Der lyder befalingen igen:

Råb af fryd for Herren, al jorden,
tjener Herren med glæde,
kom for hans åsyn med jubel!
Kend at Herren er Gud!
Han skabte os, vi er hans,
hans folk og den hjord, han vogter.
Gå ind i hans porte med takkesang,
med lovsange ind i hans forgårde

Ja, sådan lyder GUDS BEFALING!

Ovenstående artikel udsendes i pjeceform af Kirkens Ja og Nej. Fås i bogekspeditionen, Præstegården, 6893 Hemmet til 25 øre pr. styk.

PAGTSFOLKET I BIBELENS LYS

3

HELLIGÅNDENS GAVER

HAR KIRKEN SELV OPFUNDET SINE EMBEDER?

AF PASTOR PERCY ERIKSEN, BRINGSTRUP

APOSTLENES GERNINGER" hedder det skrift i det Nye Testamente, som skildrer den kristne kirkes første historie.

Det er vildledende at kalde det sådan, har man sagt. Man kunne let gå hen og tro, at skriftet ser det som sin opgave at fortælle om apostlenes store bedrifter og derved forherlige dem. Går man til læsningen af skriftet i den forventning, vil man blive skuffet. Skriftet gør ikke noget stort nummer ud af apostlene. De er slet ikke de bestemmende. De udgør ikke en bestyrelse, som selv bestemmer sin forretningsgang og sin indsats. Det er ikke apostlene, der skaber den kristne kirke eller udbreder den. Det er en ganske anden, en, der står over dem.

Den, der leder eller bestemmer over apostlene, kaldes med navnet: HELLIGÅNDEN. Dermed menes Gud Faders og Jesu Kristi ånd. Det er

Helligånden, der sætter apostlene i arbejde. Den dirigerer, den kalder og fører dem og andre kristne. Det kunne der gives mange eksempler på. Men fordi det tydeligt skinner igennem, at det er Helligånden, som er den bestemmende og skabende kraft i den kristne menigheds livsforløb, har man hævdet, at skriftet rettere burde have heddet: "HELLIGÅNDENS GERNINGER".

Lad os nævne et par eksempler. Når Peter skal forklare de tilstrømmende folkeskarer, hvad Pinsebegivenheden er, peger han på Helligånden. Jesus havde lovet at sende Helligånden til sin menighed. Efter at Jesus er ophøjet og af Faderen har fået Helligånden, har han udgydt den over menigheden og derved indfriet sit løfte. (Ap. G. 2, 33).

Ret snart opstod der uenighed om forskellige forhold. Det måtte rejse en række problemer, når hedninger gik over til kristendom. De havde ikke de forudsætninger, som en jøde besad. På det såkaldte Apostelmøde i Jerusalem år 50 blev stridsspørgsmålene behandlet. En afgørelse blev truffet og en beretning affattet. Stod der så i den: "Vi forsamlede apostle og menighedsledere har truffet den beslutning, at ..."? Nej. Der stod: "Helligånden og vi har besluttet ...".

Da apostelen og missionæren Paulus gør springet fra Lilleasien til det europæiske fastland og bringer evangeliet til Grækenland, er det ikke noget, han selv har fundet på. Han får en nat et drømmesyn og ser en græker, der beder ham komme til Makedonien. Paulus slutter deraf, at det er Guds ånd, der kalder ham til at forkynde evangeliet i Makedonien.

Det er ikke blot skriftet "Apostlenes Gerninger", der lader Guds hellige ånd være den overordnede og bestemmende instans. Alle vegne i Ny Testaments breve gør samme syn sig gældende.

Apostelen Peter kan således gøre sine læsere opmærksom på, at når de er kristne, er det i kraft af dem, "der bragte jer evangeliet ved Helligånden" (1. Peter 1, 12). Paulus kan fortælle korintierne, at intet menneske kan bekende "at Jesus er Kristus" uden ved Helligånden (1. Kor. 12, 3). Andre kan han minde om, at da de kom til troen, blev de "beseglet med Helligånden". Forfatteren til Hebræerbrevet kan advare mod at ringeagte frelsen i Kristus, som er så vel bevidnet. Gud har vidnet både ved tegn og undere og "ved at tildele mennesker Helligånden efter sin vilje" (Hebr. 2, 4).

Det er ikke alene i kirkens udviklings- og udbredelses historie, at Helligånden anføres som den drivende kraft.

Helligånden spiller også en afgørende rolle ved opbygningen og udformningen af den kristne kirkes indre og ydre forhold.

Spørger man f.eks., hvordan det kan være, kirken har biskopper og præster, må man gå tilbage til begyndelsen. Begyndelsen er Jesu egen udvælgelse af tolv apostle. Denne handling fra Jesu side har man hidtil ikke tillagt synderlig betydning. Nu stiller det sig anderledes, efter at der stadig kastes mere lys over apostlenes rolle. Deres betydning kan ikke vurderes for højt. Der er ingen tvivl om, at de i kirkens første tid besad en særlig autoritet. Alene den omstændighed, at de havde været øjenvidner til Herrens liv, død, opstandelse og himmelfart, var af afgørende vægt. Peter står desuden tegnet som en førerskikkelse og har været en sådan. Jakob, broder til Herren, synes netop i kraft af dette slægtsforhold at have haft et afgørende ord at sige i modermenigheden i Jerusalem.

Men ingen var så stor, at han kunne gå på egen hånd. Ingen var så frem-

ragende, at han kunne være uden åndens ledebånd. Alle anså de sig for at være undergivet Guds ånds vejledning. Men derom mere siden.

Et dybtgående studium af den hellige skrift alene viser, at aposteembedet, dets fortsættelse og overdragelse til andre har været af fundamental betydning i den ældste kirke. N.T. giver os allerede tilstrækkelige oplysninger om kirkens første tid og om dens ordninger. At kirkehistorien følger mere til derom, er en sag for sig.

Ser vi f.eks. på, hvad N.T. røber om forholdet mellem Paulus og hans medarbejder Timoteus, får vi endnu dybere indblik i Helligåndens rolle.

Vi er i stand til at danne os et meget levende og tiltalende billede af Timoteus. Han stod sin lærefader bi under alle missionsarbejdets genvordigheder og var en af dem, der ikke skuffede Paulus. Det er forståeligt, at apostlens blik er faldet på Timoteus som hans stedfortræder og som leder af kirken i Efesus. Der var brug for en klog og fast hånd til at bevare og videreudvikle det kristelige liv dér. Efesus var en storby og centrum for hedensk-religiøse kulter. De kristne var i fare for religionsblanderier og vranglære. Paulus udser sig altså Timoteus. Men hvorfra skulle Timoteus få kraft til at forestå ledelsen og tilsynet med menigheder og "ældste" – og hvorfra myndigheden? Nok var han døbt, men dåben som sådan forlener ham ikke med kraft og myndighed. Der måtte noget mere og større til, når han skulle røgte et tilsyns- og hyrdeembede. Derfor indviede Paulus ham før sin afrejse. Derved blev Timoteus indehaver af et apostolsk embede.

Brevene til Timoteus er fra Paulus' sidste år og afspejler altså et senere trin af kirkens embedsforhold og tjenester. Der er stor enighed om, at Timoteus må være blevet indviet til biskop. Det fremgår af de opgaver og beføjelser, der tillægges ham. Han skal være stedfortræder for Paulus og varetage den tilsynsgerning, som havde været apostlens. Han skal i givet fald tage sig af det disciplinære og da dømme upartisk. Ja, han skal endog indvie og indsætte "ældste", hvad Paulus hidtil selv havde gjort. Dette taler for, at Timoteus må være blevet indviet til biskop og tilsynsmand.

Nu er det interessant at lægge mærke til, at Paulus i sit brev til Timoteus, sin åndelige søn, minder ham om "profetord, som tidligere er blevet udtalt over dig (1. Tim. 5, 18) og om nådegaven, han fik "ved profeti og håndspålgelse" (1. Tim. 4, 14).

Denne fremhævelse af profetien fra Paulus' side viser, at han har tillagt den væsentlig betydning. Igennem de profetiske røster, som opløftedes i menigheden, kom Helligånden til orde og udtrykte Guds vilje. De har således udpeget Timoteus som skikket til bispeembedet. Sådan må vi opfatte ordene om profeti. Vi ser igen dette: at bagved profetien står Helligånden. Profetien er Helligåndens gave. Helligånden forsyner visse medlemmer af menigheden med fuldmagt og overbevisning til i praktiske spørgsmål vedrørende kirkens liv at sige: "Gør sådan nu! Dette er Guds vilje. Betro den mand den hellige tjeneste!"

Det er således ikke nok, at Paulus udser sig Timoteus som sin arvtager. Profetiens fingerpeg, Helligåndens sigen – ja dertil må foreligge og må virke sammen med den særlige åndsgave, som indehaveren af et apostolsk embede har. Helligånden og "embedsnåde" følges ad og fungerer tilsammen. Overhovedet spillede profeti og åndsmeddelelser en fremtrædende rolle i oldkirken. Det var derved kirken blev i stand til at finde frem til

konkrete løsninger.

Igennem profetien gav kirkens herre Kristus sin vilje til kende. Profetien hører til Jesu Kristi kirkes væsen. At profetisk ånd er virksom i menigheden gør, at f.eks. en apostel ikke selv skal ordne alt og ej heller alene bære ansvaret for trufne afgørelser. Helligånden må bære sin part. Det er den, der kalder eller udvælger til biskop eller præst i kirken. Men det sker ved at embedets indehaver (apostel, "ældste") kalder og udvælger sammen med dem i menigheden, der er udstyret med profetisk gave.

Det er ikke stedet her i enkeltheder at gøre rede for udviklingen af kirkens embeder og husorden og "nådegaver". Så meget kan i korthed siges derom.

Kirken er ikke begyndt som en broget og uensartet flok af Kristustroende, som ud af sin midte af praktiske grunde har dannet forskellige embeder, nogle overordnede og nogle af lavere rang og betydning.

Kirken, dens organisatoriske, dens gudstjenstlige og sociale liv voksede efterhånden op som et legeme omkring apostlene. Disse stod i centrum. Deres stilling og myndighed var allerede fastlagt af Jesus Kristus selv. De har nok især taget sig af forkyndelsen og det missionerende arbejde. Hvor det bar frugt, har de i lighed med den måde den jødiske synagogemenighed organiserede sig på udnævnt en samling "ældste" til at stå i spidsen og udøve myndighed. Det har velsagtens til at begynde med været ældre mennesker i bogstavelig forstand, f.eks. et familieoverhoved, som så i sit hjem kunne oprette en lokal kristen menighed. På den anden side adskilte disse "ældste" sig fra synagogens ledere derved, at der var tillagt dem langt flere beføjelser bl.a. til at lede gudstjenesten. I en flok af "ældste" var igen kun nogle enkelte tilsynsmænd (episkopoi), de senere biskopper.

Profetien har været omtalt. Den var med til at fordybe og forny kristenlivet gennem åndsbåren tale – og som sagt også til at forme de praktiske forhold.

Helligånden har også gjort nogle af kirkens lemmer til lærere. Deres opgave var at undervise og opbygge de kristnes daglige liv og tankeverden. Det var en tjeneste, der sigtede på helhedens vel.

Aposteembedets autoritet synes at høre til det bærende og væsentlige element i kirkens liv. Apostlene udsendte så andre tjenere i deres sted til at udbrede kendskabet til Kristus og stifte menigheder, hvor arbejdet kunne videreføres, og hvor der også kunne læres med den myndighed, som Jesus navn og indstiftelse rummer.

Den overordnede i det alt sammen er Helligånden. De forskellige livsytninger og funktioner, som kommer til orde gennem mennesker, hidrører fra Helligånden. Uden Ham er det hele intet.

Derfor må Helligånden nedbedes, så kirken kan være det legeme, hvori Kristi ånd bor. Kirken kan aldrig komme bort fra, at "Ordet blev kød", d.v.s. i Jesus Kristus brød Gud sig vej til os og forligte verden med sig og gav sin kirke forligelsens tjeneste. Efter at Kristus er vendt hjem til Faderen og har taget sæde ved Guds højre hånd, virker han med ved at sende Helligånd og ord og "tilmåle os gaver".

"Han gav os nogle som apostle, andre som profeter, andre som evangelister, andre som hyrder og lærere for at opbygge Kristi legeme, indtil vi alle når frem til at være eet i troen på og erkendelsen af Guds søn..." (Ef. 4, 8-13).

I Guds kirke beror intet på tilfældigheder. Hvad den er og har nået – "det volder alt den ånd, der daler". Hvordan skulle ellers det høje Guds mål blive nået!

AF KIRKEHUSETS SYMBOLIK 9 ALTERET OG MESSETJENESTEN, II

AF PASTOR SIGURD MEJNDOR, HYLLESTED

ALTERET har ikke blot et praktisk formål som nadverbord, eller er blot udsmykkende. Det er et centralt symbol (som korset). Det skal minde os om nadversalens bord og Golgata. Netop dette gøres jo nærværende og personligt gyldigt for dem, der søger hen til alteret ved nadverhandlingen: "For os du døde og opstod, du købte os med dit dyre blod ..." Offertanken ligger gemt i nadverordene: "Hengivet og udgydt for eder!"

Euseb, kirkehistoriens fader, kalder alteret for "det allerhelligste" og beskriver en kirke i Tyrus, hvor han var med til kirkeindvielse af samme kirke. Han bemærker, at alteret stod i kirkens midte, og at det var omgivet af træ-gitterværk. Så tidligt bliver kirkens alter åbenbart betragtet som noget helligt, at det ikke kunne tilstedes uindviende at berøre det. Koncilet i Laodikæa bestemte 350, at kun præsterne måtte træde hen til alteret ved nadvergudstjenesten – og slet ikke kvinder! Alteret betegnes nu ofte som "thysiasterion", offeralter. Det er den betegnelse, der bruges om alteret i Gamle Testamente, mens det nytestamentlige udtryk "trápeza" slet og ret betyder "bord".

Tidligt er man på vej med den specielle katolske offertanke om en ublodig gentagelse af golgataofret ved messen. Den såkaldte "Gregormesse", ved 600-tallet, stimulerede troen på præsternes magt over Kristi legeme ved indstiftelsesordene.

Tidligt er man også på vej med kombination af alter og martyrgrav. Allerede i slutningen af 2. årh. var det skik at fejre martyrerne minde ved gudstjenester på årsdagen for deres død, først ved selve gravene, senere i kirkerne. Man ville ikke nøjes med at bygge kirker over martyrerne grave, men hver kirke ville man have udstyret med et helgenskrin eller -grav. Kunne man ikke have en hel helgen liggende, som i Vestervig Sct. Thøger, i Viborg Sct. Kjeld o.s.v., måtte man nøjes med mindre stykker af relikvier anbragt i en "helgengrav" i alterbordets plade.

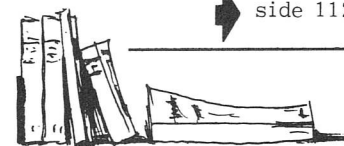
Alteret fik materiel hellighed ved at være offerblok og relikviegeme. Alterpladen skulle være af én sten, monolithisk (obligatorisk fra 517). Det kneb dog meget med at få det gennemført, men man gjorde sit bedste for at få mensa-pladen til at symbolisere stenen, som jøderne har forkastet, men som er blevet hovedhjørnesteinen (jnf. Mat. 21, 42 og Ap. Gern. 4, 11). Der skal efter gammel tradition være indhugget 5 græske kors i alterpladen. Ét i hvert hjørne og ét i midten. De skal symbolisere Jesu fem sår, eller de tolkes som udtryk for, at verdens fire hjørner har delagtighed i frelsen ved Jesu korsdød, som fandt sted i Jerusalem, "verdens navle" (korset i midten).

Ved "helgengraven" (sepulcrum) fik man på håndgribelig måde noget af

det, som var under det "sublime altare", som nævnes i Joh. Åbenbaring: – Da Lammet brød det femte segl, så jeg neden under alteret deres sjæle, som var myrdede for Guds ords skyld ... (Joh. Åbenb. 6, 9).

Til den himmelske liturgi hører et alter i Guds nærværelse. Som offerdyrets blod flød ned ad alteret og samledes i de render, der var gravet ved alterets fod, ser Johannes i sit syn martyrerne blod "under alteret". De hellige har været som slagtofre på det himmelske alter. Kirkens alter står som symbol for det himmelske alter, men ikke mindst for Kristus, den salvede, lammet der blev slagtet. Hos Rippel hedder det: – Alterets salving (ved kirkeindvielse) – en hentydning til Kristi person, thi han er Herrens salvede... Navnet Kristus betyder "den salvede". Og Kristus er det sande alter, den sande klippe, den levende grundvold og hjørnesteinen, på hvilken den kristne kirke hviler, og altrene i vore tempel er kun et billede på ham. Også patriarken Jakob gød olie på den sten, hvilken han på sin rejse til Mesopotamien oprejste Gud som en mindesten, og denne Jakobs sten var et forbillede på Jesus Kristus, som skulle fremgå af denne patriarks sæd. Ved salvingen med hellig olie sindbilledliggøres al den nåde, som fra alteret udstrømmer til hele den kristne menighed.

➔ side 112

Hartvig Wagner: Stjernen over Betlehem. Frimodts Forlag (hovedkommission). 8 sider. Kr. 1,50 incl. moms. Konvolut medfølger.

JULEKORTTIDEN er over os. Hvad skal vi sende til vore venner? Boghandleren har en masse farvestrålende kort, som røber, at julen mest har med julemænd og rensdyrtrukne kaner, yndige pipfugle i kold sne og lige så yndige pigeengle eller nuttede og buttede spædbørn at gøre. Yndigt og romantisk, men forlorent. Kristne generer sig hvert år for at sende den slags.

Her er en bedre idé: Køb en stor bunke af Hartvig Wagners lille pjece "Stjernen over Betlehem". Den har nemlig meget med jul, altså Kristi fødsel, at gøre. Den rummer i sig en lille astronomisk-theologisk redegørelse for himmelfænomenet ved Kristi fødsel. Her findes en velgørende usentimental understregning af, at hans fødsel er sket i en bestemt historisk tid i vor verden og altså ikke fortaber sig i den sædvanlige juleromantik.

Når vi så i løbet af et par år har sendt denne nette ting til hverandre, må vi bede pastor Wagner eller en anden om at skrive noget lignende til fortsættelse af dette gode initiativ.

Der er iøvrigt gjort plads på side 1 til en personlig hilsen, og der følger konvolut med. Det hele vejer under 20 gram, så at portoen ikke overstiger den sædvanlige brevporto, 60 øre.

Prisen er i boghandelen 1,50 kr., altså ikke mere end mange almindelige julekort, men ved henvendelse til sognepræst Poul Ulsdal, 6893 Hemmet (telefon (073) 781 11 Hemmet 98 – giro 326 63) kan pjecen fås til favørpris 1,00 kr.

Anders Studsgård

De relikvier, som nedlagdes i højalteret i en kapsel ved kirkens indvielse, blev lagt ned i alterets hulning sammen med tre røgelseskorn. Hvad betyder nu de virakskorn, der sammen med relikvierne indesluttet i det nybyggede alter? Herom fortæller Rippel endvidere: — De er sindbillede på den uafbrudte lovprisning og tilbedelse, som Guds herliggjorte tjenere uden ophør frembærer —.

Som nævnt har alteret givet mange slags symbolske aspekter. Også i vores kirke må det behandles med respekt. Selv om vi ikke ligefrem tillægger det materiel hellighed, står alteret i vores kirkehus som stedet for den hellige nadverhandling, for bøn og lovprisning m.m. — og helliges ved disse handlinger.

Ikke mindst står alteret som det store samlingssymbol, enhedsmærket, jnf. Den danske Salmebogs bøn (nr. 9) fra Didaché: — "Som brødet var spredt ud over agrene, men blev samlet til eet, således samle du din menighed fra jordens ender ind i dit rige!" og Chr. Richardts strofe:

I kirkens korsgang for det høje alter,

der mødes ung og gammel, fløjl og pjalter. (DDS 182)

Så længe de kristne ikke kan samles ved samme nadverbord, er kirken splittet og svækket.

RE-FORMATIO nr. 7 november 1968 11. årgang

Povl Dahl: Se, din konge kommer til dig!	98
C.B.Hansen: Kommentar: Vulgærkonservatismens supermarked	99
Poul Ulsdal: Guds-tjenesten — Guds befaling!	102
Percy Eriksen: Pagtsfolket i Bibelens lys (3): Helligåndens gaver	106
Sigurd Mejndor: Af kirkehusets symbolik (9): Alteret og messe-tjenesten, II	110
Anders Studsgård: Læst: Hartvig Wagner: Stjernen over Betlehem	111

RE-FORMATIO udsendes af en kreds af præster i den danske kirke. Redaktør (ansvarshavende): Sognepræst B. Riisgaard, Ny Kastetvej 18, 9000 Ålborg. Telefon: Ålborg (08) 13 69 90.

I redaktionen iøvrigt: Pastor C.B.Hansen, Elmesvinget 14, 9000 Ålborg; kreditforeningsfuldmægtig Preben Kunst, Lukas Plads 8, 8000 Århus C; sognepræst Sigurd Mejndor, Hyllested, 8400 Ebeltøft; pastor O. Lund Pallesen, Rustenborgvej 5, 2800 Lyngby; sognepræst Poul Ulsdal, 6893 Hemmet.

Ekspedition: RE-FORMATIO v/stud. theol. Ejlf Kristensen, Sofienhøjvej 11, st.tv., 2300 København S. Postgiro 8 81 42. Telefon (01) 50 84 28. Bladet kommer i mindst 8 numre årligt og koster 15 kr. (studerende 10 kr.).

Typografi: Anders Studsgård på I. B. M. Forside & overskrifter: Knud Nørholm. Tryk: Fa. J. A. Petersen, København.

RESERVERET POSTVÆSENET